

Viktig med mer innsats for livslang læring

Notat til Utdannings- og forskningskomiteen.
Angående sak: Statsbudsjettet 2024 Prop. 1 S (2023-2024)

Innledning

Arbeidsgiverforeningen Spekter mener budsjettforslaget inneholder mange positive satsinger. Spekter støtter satsingen på videregående opplæring og fagskoler, og synes det er særlig viktig at det settes inn tiltak, også rettet mot voksne, slik at flere skal fullføre videregående opplæring..

Spekter ser med bekymring på at Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE) har blitt avløst av et annet og mer skjult kutt gjennom for lave anslag på lønns- og prisvekst. Også i år er det betydelig usikkerhet knyttet til anslått pris- og lønnsvekst fordi regjeringen har lagt seg på et anslag som er lavere enn både SSB og Norges Bank sine anslag.

Programkategori 07.20, Grunnopplæringen, Kap 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 69

I år som i fjor foreslår regjeringen avsette en betydelig sum til tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring. I år er det foreslåtte beløpet på 888 millioner kroner. Målet for disse budsjettmidlene er å bidra til at flere fullfører videregående opplæring og er kvalifiserte for arbeid, læreplass eller videre utdanning.

Spekter er positive til at regjeringen fortsetter å følge opp implementeringen av fullføringsreformen med midler som muliggjør tiltakene og som sikrer retten til fullføring av videregående opplæring. Det samme gjelder retten til å ta et fagbrev nummer to (yrkesfaglig rekvalifisering).

For den enkelte er fullført videregående opplæring nøkkelen til arbeid og til å hindre utenforskap. For arbeidslivet er det viktig å kunne dekke kompetansebehovene i en lang rekke sektorer gjennom tilgang til kompetent arbeidskraft. Fullføring av videregående opplæring er på denne måten et viktig grunnlag for arbeidslinjen.

Spekter støtter derfor også tiltakene som skal bidra til kvalifisering og formidling til læreplasser, samt stimulering til økt bruk av ordningen «Fagbrev på jobb». Denne ordningen mener Spekter at bør være tilgjengelig for alle fagbrev i alle fylker.

Vi ser det som særlig positivt at en satsing på unge ses i sammenheng med en mer helhetlig innretning som også innebærer satsing på helse og oppfølging fra NAV (ungdomsgarantien).

Programkategori 07.30, Barnehager Kap 231 Barnehager

Regjeringen foreslår i budsjettet for 2024 å styrke kompetansen til de ansatte i barnehagene. Til sammen vil regjeringen bruke ca. 790 millioner kroner på å løfte kompetansen i 2024. Videre foreslår regjeringen å redusere maksprisen for barnehagene.

Spekter er positive til at regjeringen prioriterer kompetanse i barnehagene.

Når det gjelder redusering av maksprisen er Spekter bekymret for effekten av dette tiltaket som fremstår kostbart og lite målrettet. Spekter mener at det heller burde vært rettet flere tiltak direkte mot de som har størst behov.

Mange private og ideelle barnehager er inne i en krevende tid som en konsekvens av kutt i tilskuddene til de private barnehagene. Vi mener det er viktig at barnehagene, både i offentlig og privat sektor, sikres tilstrekkelige ressurser til å kunne utvikle tilbudet og fortsette å levere tjenester av høy kvalitet.

Programkategori 07.40, Høyere yrkesfaglig utdanning,

Kap 240 Fagskoler, post 60

Spekter er positiv til at antall studieplasser trappes opp. Samtidig er det viktig at kvaliteten opprettholdes og forbedres, og at det ikke bare blir en satsing for flere studieplasser. En styrket fagskolesektor gir økt status og vil kunne bidra til økt rekruttering til fag- og yrkesopplæringen, og en synliggjøring av karrieremuligheter for de som har fagbrev.

Spekter forutsetter at opptrappingen av nye studieplasser skjer i samråd med arbeidslivet, slik at plassene kommer der behovene er størst. Dette fordrer god involvering av både skolene og Nasjonalt fagskoleråd hvor partene er representert, og ikke minst lokale parter.

Programkategori 07.50, Kompetansepolitikk og livslang læring

Kap 258 Tiltak for livslang læring

Det er behov for å rette større oppmerksomhet mot læringen som skjer i arbeidslivet. Kunnskapsgrunnlaget må bli bedre, og vi må forstå bedre hva som hemmer og fremmer denne læringen.

I en medlemsundersøkelse som Spekter har gjennomført nå i høst svarer hele 69 prosent av Spekters medlemmer at de i noen eller stor grad har et udekket kompetansebehov, og virksomhetene ønsker først og fremst å heve kompetansen til egne ansatte.

Selv om det er flere positive satsinger i budsjettet som bidrar til å sikre tilgangen til kvalifisert arbeidskraft, både på videregående nivå, fagskoler og for etter- og videreutdanning, så er det imidlertid fortsatt lite som understøtter den virksomhetsnære kompetanseutviklingen. En satsning på dette må også til for å sikre oppdatert kompetanse og effektive omstillinger.

Det bør fra myndighetenes side, i samarbeid med partene i arbeidslivet, utvikles verktøy den enkelte leder og virksomhet kan ta i bruk for å øke læringen i arbeidslivet. Dette kan være tilgang til beste praksis, veiledning til ledere, hvordan mobilisere den kompetansen som allerede finnes i virksomheten og ulike modeller og verktøy for å analysere og sette inn gode tiltak på den enkelte arbeidsplass.

Programkategori 07.60, Høyere utdanning og forskning

Kap 260 Universiteter og høyskoler, post 50

Spekter mener omleggingen av indikatoren for uteksaminerte kandidater til å gjelde fullføring av studieprogram, er positivt. Det vil på lik linje med bachelor- og masterutdanninger gi det samme insentivet også til fullføring av videreutdanninger som ikke er hele grader.

Dette er positivt i et livslangt læringsperspektiv fordi det vil stimulere til tilbud av videreutdanninger som ikke nødvendigvis trenger å være hele gradsutdanninger. Arbeidslivets behov er ofte mindre omfattende tilbud.

Programkategori 07.60, Høyere utdanning og forskning

Kap 260 Universiteter og høyskoler, post 50

Apotekkjeder som er medlemmer i Spekter rapporterer om en betydelig mangel på farmasøyter, særlig i distriktene. Apotekforeningen anslår en mangel på flere hundre farmasøyter for bransjen som helhet.

Rekrutteringsutfordringene i distriktene er vedvarende, og apotekene er helt avhengige av å

ha autoriserte farmasøyter blant annet for å kunne levere ut legemidler.

Løsningen vil kunne være å utdanne farmasøyter på en fleksibel og desentral måte, særskilt rettet mot apotek teknikere (fagarbeidere) som allerede jobber i et apotek. En slik bachelorutdanning må kunne kombineres med jobb. Utdanning av de som allerede jobber ved et apotek vil bidra til mer stabil arbeidskraft.

Spekter skulle gjerne sett at det ble satt av midler til å utvikle og drifte en slik desentral og fleksibel utdanning i farmasi.